

- Е. Г. Захарова. — Режим доступу: <http://eprints.isofts.kiev.ua/142/1.doc> (дата звернення 16.03.2015). — Назва з екрана.
19. Столяров Ю. Н. Электронный библиотечный фонд / Ю. Н. Столяров. — Режим доступа: http://www.rba.ru/content/activities/section/12/mag/mag05/3.php?паркa=12&id_sec. — Загл. с экрана.
20. Сайт ДКЗК "Обласна бібліотека для дітей". — Режим доступу: <http://childlib.dp.ua/2017-03-13-09-21-54>. — Назва з екрана.
21. Сайт Дніпропетровської ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила та Мефодія. — Режим доступу: <https://www.libr.dp.ua/>. — Назва з екрана.
22. Толковый словарь терминов понятийного аппарата информатизации образования. — Москва : ИИО РАО, 2006. — 88 с.
23. Федотов А. М. Методологии построения распределенных систем / А. М. Федотов // Избранные доклады X Российской конференции "Распределенные информа-

ционно-вычислительные ресурсы" (DICR-2005), Новосибирск, 6—8 октября 2005 г. / Вычислительные технологии. 2006. — Т. 11. — С. 3—24.

Проанализированы электронные коллекции документов библиотек Днепра как составляющей библиотечно-информационного потенциала города. Определена роль этих ресурсов в информационном пространстве, а также перспективы их дальнейшего создания, формирования, использования и развития в библиотеках Днепра.

Analyzed the electronic collections of documents of the Dnieper libraries as a component of the library and information potential of the city. Their role is determined by the information space of the modern library. Prospects for the further creation, formation, use and development of city libraries in order to meet the information needs of real and remote users are considered.

Надійшла до редакції 25 лютого 2019 року

ІСТОРИЧНІ РОЗВІДКИ

УДК 002.2:003.6](1-82)[027.7:27-754](477.42-25)"17"

Тетяна Якубова,
кандидат історичних наук,
науковий співробітник НБУВ

Провенієнції — елементи атрибуції колекції "Бібліотека Луцько-Житомирської семінарії"

Розглянуто історіографію дослідження бібліотеки Луцько-Житомирської семінарії. Представлено відомості про провенієнції, які надають джерелознавчу інформацію щодо атрибуції колекції "Бібліотека Луцько-Житомирської семінарії".

Ключові слова: провенієнції, бібліотека, атрибуція, Луцько-Житомирська семінарія, богословські видання

У відділі бібліотечних зібрань та історичних колекцій Інституту книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) зберігаються книги з бібліотеки Луцько-Житомирської семінарії, які становлять окрему колекцію. Частина видань розміщено у спеціалізованих фондах літератури французькою та польською мовами зазначеного відділу. Значна кількість теологічної літератури з цієї колекції зберігається окремим масивом. Процес виявлення та дослідження провенієнцій дав змогу проаналізувати зібрання, виявити шляхи надходження книг до бібліотеки Луцько-Житомирської семінарії, їхніх власників, отримати додаткову джерелознавчу інформацію тощо.

Мета статті — надання книгознавчої інформації про провенієнції бібліотеки Луцько-Житомирської семінарії та визначення їхньої ролі в атрибуції колекції.

Історична довідка про навчальний заклад. Семінарію в Житомирі заснував 1757 р. краківський єпископ, князь Каєтан-Ігнатій Солтис (раніше — київський єпископ). Упродовж 1798—1842 рр. вона належала білому духівництву. До створення закладу був причетний папа Бенедикт XIV, який 1740 р. видав буллу "Ubi primum", що зобов'язувала єпископів заснувати у своїй дієцезії семінарію і через душпастирські проповіді виховувати молодий клір [3].

Новим етапом у житті закладу став 1784 р., коли єпископ К. Цецишевський запросив із Варшави до Житомира трьох священників із громади св. Вікентія де Поля, власним коштом придбав підручники, релігійну літературу та необхідне обладнання. Окрім цього, уклав статут, затверджений 6 травня 1785 р. Саме цю дату й вважають днем народження Житомирської семінарії. Першим регентом (ректором) став 25-річний

о. Казимир Мечковський. Кількість вихованців тоді становила шість осіб, а навчання тривало два роки й передбачало студіювання Святого Писання, моральної та догматичної теології, історії церкви та філософії. Згодом було впроваджено канонічне право, екзегезу Святого Писання, географію Палестини, загальну історію, гомілетуку, іноземні мови та інші гуманітарні й точні науки [3]. У 1798 р. відбувся новий розподіл дієцезій — територіально-адміністративних одиниць римо-католицької церкви. Було створено шість нових, серед них і Луцько-Житомирську, єпископом якої залишався К. Цецишевський. У 1843 р., після ліквідації Луцької та Оликської семінарій, на теренах Луцько-Житомирської дієцезії діяла одна духовна семінарія у Житомирі [4; 5].

Бібліотеку Луцько-Житомирської семінарії досліджував польський бібліограф Е. Хвалевік (E. Chwałewik). У другому томі книги "Zbiory polskie: archiwa, biblioteki, gabinety, galerje, muzea i inne zbiory" науковець навів книгознавчу інформацію про склад зібрання, а у статті "Żytomierz na Wołyniu" зазначав, що напередодні Першої світової війни книжковий фонд закладу становив 20 тис. томів стародрукованих видань. За тематикою переважали матеріали з богослов'я та історії церкви. У XIX ст. бібліотеку було сформовано із зібрань католицьких установ, які функціонували у Волинському краї в XVII — на початку XX ст. до ліквідації російським урядом. Книгозбірня семінарії поповнювалася також завдяки дарам церковних ієрархів, зокрема біскупа Луцько-Житомирського К. Боровського, житомирських каноніків, ксьондзів Невельського, Бринка та ін. [6; 7].

Вітчизняний дослідник С. Міщук розглянув історію бібліотек Луцько-Житомирської семінарії та Житомирського кафедрального собору в монографії "Рукописні та книжкові зібрання Волині у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: історія, склад, наукове дослідження" (Київ, 2007). Історик зазначає, що книжкова колекція Луцько-Житомирської семінарії була значною за обсягом і вагою за складом та змістом. Книгознавчу інформацію в монографії представлено в розділі "Архів і бібліотека Луцько-Житомирської римсько-католицької духовної семінарії" [8].

Літературу з бібліотеки Луцько-Житомирської семінарії у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського досліджувала книгознавець І. Ціборовська-Римарович, яка вивчала католицькі книгозбірні, видання з яких у різний час потрапили до семінарії. Розглянемо її науковий доробок докладніше.

У статті "Бібліотека Луцького монастиря Ордену тринітаріїв: історична доля та шляхи надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського" [9] І. Ціборовська-Римарович дослідила особливості надходження видань із бібліотеки Луцького монастиря до фондів Луцько-Житомирської дієцезіальної семінарії, про що свідчать овальні штампи синього кольору з написом латиною *Sigillum Biblio-*

thecae Seminarii Luceor-Zytomiriensis, уміщені на титульних аркушах стародруків, і шифри бібліотеки закладу. Розмір штампа — 4,6 x 3 см, шифр має такий вигляд: у лінійній рамці — прямокутна наліпка 3,4 x 3 см, на якій видрукувано латинською мовою слово "Armar" і №. Після цих двох елементів, що позначають номер шафи та порядковий номер книжки в ній, штамповано числа арабськими цифрами. Наліпку клеїли на корінець книжки чи верхню кришку оправи. Шифри стародруків проставлено "від руки" чорнилом на форзацах, де римськими цифрами позначено номер шафи й через дефіс арабськими цифрами — порядковий номер книжки у ній.

У працях "Бібліотеки римо-католицьких монастирів Волині XVI—XVIII ст.: історична доля, роль у монастирській діяльності, сучасний стан фондів (за фондами Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського)", "Бібліотека Берестецького монастиря Ордену тринітаріїв: історична доля та стан дослідженості фонду" І. Ціборовська-Римарович проаналізувала видання з фондів бібліотек монастирів, що увійшли до книжкової колекції Луцько-Житомирської семінарії [10; 11].

У публікації "Агіографічна література у книгозбірнях католицьких монастирів Луцької/Луцько-Житомирської дієцезії XVII—XIX ст.: репертуар видань та їх роль у формуванні духовності чернечих осередків" авторка розглянула книги з монастирських зібрань, які поповнили фонди семінарії. Стародруки тринітарських (Луцького (1717/18—1850), Берестецького (1689—1832), Теофіпольського (1738—1832)) і реформаторських (Дедеркальського (1735—1889), Кременецького (40-ві рр. XVIII ст. — 1807 р.) монастирів нині зберігаються у складі книжкової колекції "Бібліотека Луцько-Житомирської семінарії", до якої надійшли після закриття монастирів 1832 та 1887 рр. [12].

Окрім наукових розвідок, про діяльність Луцько-Житомирської семінарії дізнаємося з численних документів і книжкових пам'яток. Зокрема, в Державному архіві Житомирської області в реєстрі описів дорадянського періоду міститься Фонд 496 — "Луцько-Житомирська католицька семінарія. м. Житомир Волинської губернії" (Ф. 496, од. зб. 122, 1774—1916 рр.) [13]. Як зазначалося, заклад отримав назву відповідно до назви Луцько-Житомирської дієцезії, головним містом якої був Житомир — резиденція єпископа. У 1829 р. до програми навчання входили латинська мова, моральне та догматичне богослов'я, Святе Письмо, церковна історія, духовне право католицизму, духовне красномовство, церковний нотний спів. На книгах, що зберігаються у фондах літератури французькою, польською мовами відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій Інституту книгознавства НБУВ, є такі печатки: *Bibliotheca Seminarii Luceorio-Zytomiriensis*, *Bibliothecae Seminarii Luceor-Zytomiriensis Sigillum*, *Bibliotheca Łucko-Żytomiarskiego Seminaryum*, *Bibliothecae L. Z. Seminarii, Pieczęć Łucko-*

Żytomierskiego Duchownego Seminarjum. Після революції 1917 р. література із зібрання семінарії надійшла до фондів Волинського краєзнавчого музею. Згідно з постановами Президії Укрнауки та колегії Народного комісаріату освіти від 1928 р. книжкову колекцію Волинського музею було вирішено передати Всенародній бібліотеці України в Києві (ВБУ, нині — НБУВ). Перевезенню книжок, що завершилося 9 жовтня 1932 р. [14], передувала майже річна робота працівників ВБУ П. Попова, М. Гепенера, О. Дзбанівського та ін. [15].

Докладніше про надходження фондів Волинського музею до Всенародної бібліотеки України дізнаємося з документів архіву НБУВ (оп. 1., спр. 394). Зокрема, для ВБУ з колекцій музею було отримано книг із католицьких бібліотек: семінарії, єпископської та капітулу — 32 230, стародруків — 17 180, видань із теології різними мовами — 3980. Частина теологічної літератури з бібліотеки Луцько-Житомирської семінарії потрапила до фондів літератури французькою та польською мовами НБУВ.

У франкомовному фонді зберігається французька теологічна енциклопедія "Première encyclopédie théologique" (т. 31, Париж, 1862). Цей том містить "Словник теології моральної" абата Пієрота (Pierrot. Dictionnaire de theologie morale. Tome I. Paris: J.-P. Migne, 1862. Із фр. В 39/31.1) [16]. На титульній сторінці — печатка *Bibliotheca Seminarii Luceorio-Zytomiriensis*. Енциклопедію видано в Парижі у 52 томах у видавництві французького абата Ж. П. Міня, професора Шатоденського колегіуму й приходського священика Орлеанської єпархії.

У бібліотеці семінарії зберігалося багатотомне польське видання книги М. Лорет "Kościoł katolicki a Katarzyna II: 1772—1784", що зберігається у польськомовному фонді відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій. 12 том видання містить печатку *Bibliotheca Łucko-Żytomierskiego Seminarium* [17]. Печатку латиною *Bibliothecae Seminarii Luceor-Zytomiriensis Sigillum* уміщено й на польській книзі проповідей доктора теології, професора Віленського університету Х. Я. Канті (Chodani Jan Kanty) "Kazania X. Jana Kantego Chodaniego..." [18].

У бібліотеці Житомирської семінарії зберігалися польські книги з філології, історії, археології, бібліографії, філософії. Печатка *Bibliothecae Seminarii Luceor-Zytomiriensis Sigillum* міститься на таких виданнях у польськомовному фонді НБУВ: А. Popliński "Grammatyka łacińska" (Із пол. В 342) [19]; F. Szlegel "Filozofia życia" (Із пол. В 1925/2) [20]. У польськомовному фонді також знайдено книги з печаткою *Bibliothecae L. Z. Seminarii*, зокрема G. Rippel, H. Himjeben "Piękności Kościoła katolickiego" (Із пол. В 1958/1) [21]; "Biblia łacińsko-polska, czyli Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu" (Із пол. В 644/2) [23]. На виданні А. Bielikowicz "Słownik polsko-łaciński" (Із пол. В 218/1) [22] досліджено печатку *Pieczczę Łucko-Żytomierskiego Duchownego Seminarjum*. Наповнення книжкового зібрання семінарії виданнями французькою, польською

мовами XIX — початку XX ст. сприяло високому рівню освіти. Випускники цього католицького духовного закладу одержували доволі ґрунтовні знання, що давало їм змогу провадити парафіяльні школи.

Виявлені книжкові знаки на виданнях бібліотеки Луцько-Житомирської семінарії віддзеркалюють епоху побутування книг, сферу науково-культурних зацікавлень власників друкованих пам'яток та час надходження літератури. Досліджені провенієнції уможливають висновок про те, що до Луцько-Житомирської семінарії книги потрапляли з приватних колекцій, зібрань священиків, монастирських чи іноземних бібліотек. Про різнобічний процес міграції літератури та численних власників книжкових пам'яток свідчать наведені далі печатки, маргінальні написи тощо. Приміром, книга G. Pianciani "Cosmogonia naturale comparata col Genesi" [24] належала бібліотеці католицького священика Я. Сціславського. Про це свідчить фіолетова овална печатка бібліотеки, розміщена на титульному аркуші та обкладинці: *Z księgozbioru Księdza Jana Scisławskiego* (фото 1). На першій сторінці також уміщено дарчий напис "Kochanemu Kanuckowi na pamiątkę pierwszej jego bytnosci w Słowencie 21 Lipca 1885 roku w nadziei rychłego powtórzenia miłych odwiedzin, ofiaruje Kolega i brat [...] X. Jan [...]". У книзі бракує першої сторінки обкладинки, на корінці розміщено білу чотирикутну наліпку з написом "Armar 1 № 12".

Фото 1. Печатка бібліотеки Я. Сціславського

Фонди бібліотеки Луцько-Житомирської семінарії поповнювали й надходження з приватних католицьких бібліотек Житомира. Про це свідчить печатка *Ex libris Stan. Drowolski Żytomiriae* на книзі ксьондза Г. Яцковського (H. Jackowski) "Rozważ to dobrze!" (фото 2) [25]. На першій сторінці чорними чорнилами виконано маргінальний напис "W. Zyтомierzu Stanisława Drowolskiego odebrałem w dniu 9-ego Maja 1894 roku". Книга містить богословські розділи: "O potrzebie rozważania rzeczy ostatecznych", "O celu człowieka", "O grechu", "O śmierci", "O sadzie", "O piekle", "Rozmyślanie sw. Teresy o piekle", "O czyściu", "O niebie", "O małej liczbie Wybranych", "O spowiedzi", "Ostatnie słowo". Біля титульного аркуша розміщено малюнок "Pamiętaj na ostateczne rzeczy".

Різні за змістом провенієнції виявлено на католицьких Бібліях та іншій теологічній літературі з книжкового зібрання семінарії. Це печатки та маргінальні написи, які містять імена та прізвища власників видань, слова "екслібрис", "бібліотека". На першому томі видання "Biblia sacra" на титульному аркуші

внизу розташовано овальну фіолетову печатку *Bibliothecae Seminarii Luceor-Zytomiriensis Sigillum* [26]. Поруч із нею — маргінальний напис чорними чорнилами "Ex libris KD de Kovczak Sacimivi Stanislac Newelski". Видання середнього формату, розмір — 17,5 x 21,3 см, оправа — з картону коричневого кольору. На форзаці — малюнок із рослинним орнаментом та напис чорними чорнилами "I-21", на корінці — наліпка "Armar 1 № 21".

Фото 2. Печатка бібліотеки С. Дровольського з Житомира

Книга "Biblia" на форзаці містить маргінальний напис чорними чорнилами "Кнега. Pismo Jurske z Biblioteki Antoniego Brodowskiego" [27]. Біблія малого формату — 11,5 x 18 см, обкладинка — з коричневого картону з рослинним орнаментом. На корінці напис: "Biblia" та наліпка "Armar 1 № 99".

У книзі А. Bulsano "Institutiones theologiae dogmaticae generalis seu fundamentalis" [28] на титульній сторінці розміщено маргінальний напис, зроблений чорними чорнилами: "Ex libris Lubowidski R. Luceor Zytomir". Обкладинку виготовлено з картону та тканини коричневого кольору. На корінці надруковано назву книги та розміщено білу чотирикутну наліпку "Armar 1 № 20".

До Луцько-Житомирської семінарії література надходила з католицьких бібліотек інших країн, зокрема Франції. Про це свідчить чотирикутна біла наліпка з написом "Bibliothèque du clergé" на зворотному боці обкладинки в книзі J. B. Glaire "Abrégé d'introduction aux livres de l'Ancien et du Nouveau Testament" (фото 3) [29]. Обкладинка — з картону жовто-коричневого кольору, форзац — білий із написом чорними чорнилами "I-99". На корінці надруковано назву книги та розміщено чотирикутну білу наліпку "Armar 1".

Фото 3. Наліпка французької католицької бібліотеки

Книги з бібліотеки Луцько-Житомирської семінарії отримували оправа в майстернях різних міст України, зокрема і в Одесі, що підтверджує синя чотирикутна наліпка з написом "Переплетная К. Скрылева в

Одессе". Наліпку розміщено на зворотній сторінці обкладинки в книзі "Biblia łacińsko-polska" [30]. Це видання великого формату, розмір — 27 x 18 см, оправа — з картону та тканини коричневого кольору з рослинним орнаментом. На корінці золотистими літерами надруковано назву книги та розміщено наліпку "Armar". Форзац білий, містить напис чорними чорнилами "I-211".

Примірники з книгозбірні семінарії також зберігають провенієнції — дарчі написи священників, адресовані до вищих духовних осіб. Приміром, на звороті титульної сторінки книги S. Schmidt "Collegium biblicum prius" [31] уміщено дарчий напис католицького священника А. Шрадера до магдебурзького архієпископа І. Оларія, зроблений чорними чорнилами: "VIRO Summè Rever. Magnif. Excell. DN. Joh. Oleario; SS. Theol.d. famigeratiss. Reverendiß. Dn. Administrat. Archi. Episcop. Magdeb. à Consil. S. Confess. aulicis etc. etc. Dn. Maecenati et Patrono meo ad invidiam mango offero M. Augustus Schraderus". На титульній сторінці книги чорними чорнилами виконано маргінальний напис "Exlibr Seminar Zytomir...1830". Оправа — з білого картону, на форзаці — рослинний орнамент та напис "I-25".

На виданнях із фондів Луцько-Житомирської семінарії досліджено книжкові знаки бібліотек католицького ордену тринітаріїв, зокрема їхньої колегії в Луцьку. Переважно це стародруки латиною. Книга А. Spangar, F. Gall "Concordantiae Novae Universales Tripartitae Sive Nomina" [32] на форзаці містить чотирикутну наліпку, на якій надрукований напис: "Ex BIBLIOTHECA Collegii Luceoriensis in Volhynia PP. Ordinis Excalceat: SSS mea TRINITATIS de Redem Captivorum Lit: CL Num: 23". Обкладинка книги — сірого кольору, пошкоджена; на корінці розміщено наліпку "Armar 1 № 20".

На титульній сторінці книги P. Kwiatkowski "Historia Veteris Et Novi Testamenti" [33] розміщено печатку *Bibliothecae Seminarii Luceor-Zytomiriensis Sigillum*. На форзаці чорними чорнилами виконано маргінальні написи бібліотеки Луцької колегії тринітаріїв та бібліотеки Луцько-Житомирської семінарії: "HS. n. 4. Coll Luceor (Cid) J.J.J. Trinitatis", "I-24". Обкладинку книги виготовлено з коричневого картону, на корінці — назва книги та наліпка "Armar 1 № 24". Форзац прикрашено рослинним орнаментом.

Фото 4. Наліпка бібліотеки колегії тринітаріїв у Луцьку

Фотокопію наліпки (фото 4) зроблено з книги без титульного аркуша, на другій сторінці надруковано напис "Serenissimo hierarchiae coelestis Aimate illustrissimo viae mortalis Duci tutelary suodirectori angelo auctor supplex" (наліпка "Ex Bibliotheca Collegii Luceoriensis in Volhynia, pp. Ordinis Excalceat SSS mae TRINITATIS de Redemi Captivorum. Lit. TD Num. 25"). Це дефектний примірник, що не має титульного аркуша та потребує атрибуції за збереженими частинами. Книга має м'яку оправу коричневого кольору. На форзаці чорними чорнилами зроблено напис "I-26", на першій сторінці — "Collegii Luceor ow JJJ. Trinitati", на корінці розміщено наліпку "Armar 1 № 26".

На титульному аркуші книги М. Rexenfelder "Florus Biblicus" [34] розміщено печатку *Bibliothecae Seminarii Luceor-Zytomiriensis Sigillum*. На першій сторінці зроблено напис чорними чорнилами "Collegii Luceoriensis Ordinis JJJ Trinitatis". На форзаці — наліпка, на якій надруковано "CL 25 Ex Bibliotheca Collegii Luceoriensis Ordinis JJJ Trinitatis 1775". Оправа книги — з картону коричневого кольору, форзац рожевий із рослинним орнаментом. На корінці розміщено наліпку "Armar 1 № 33".

У книжкових фондах Луцько-Житомирської семінарії виявлено примірники з наліпками бібліотеки Берестецького монастиря (1689—1832) ордену тринітаріїв. Зокрема, на форзаці книги А. Sanderi "Vindiciarum sive dissertationum Biblicarum libri tres" [35] досліджено наліпку "Ex Bibliotheca Conventus Berestecensis PP. Ordinis Excalceat: SSS mae TRINITATIS de Redem: Captivorum. Lit: d Num 4" (фото 5). На титульному аркуші наведено напис "Ex Bibliotheca Conventus Berestecensis ord SSm e Trinitatis Redens Captivo...". Оправу виготовлено з картону коричневого кольору, форзац білий, містить напис "I-32", на корінці є наліпка "Armar 1 № 32".

Фото 5. Наліпка бібліотеки Берестецького монастиря ордену тринітаріїв

Видання з бібліотеки Луцько-Житомирських єпископів також потрапляли до зібрання бібліотеки семінарії, про що свідчить овальна чорна печатка *Bibliothecae Episcopi Luceorio-Zytomiriensis* на титульному аркуші книги С. Kossowicz "Canticum canticorum Ex Hebraeo Convertit et Explicavit" [36].

Висновки. Досліджені провенієнції на книгах із колекції "Бібліотека Луцько-Житомирської семінарії" та виявлені відомості про приватні й монастирські

католицькі зібрання, з яких до неї надійшли видання, дали змогу отримати джерелознавчу інформацію щодо власників книг, побутування літератури, сформувавши уявлення про шляхи й етапи комплектування фондів, історичні особливості епохи тощо. Вивчення провенієнцій сприяло нагромадженню книгознавчого матеріалу для атрибуції колекції, що слугуватиме цінною джерельною базою для дослідників у сфері книгознавства й бібліотекознавства.

Список використаної літератури

1. *История Житомира*. — Режим доступа: vipsite-zhitomir.com.ua. — Загл. с экрана.
2. *Дубман Б. Замковая площадь* / Б. Дубман. — Режим доступа: www.proza.ru. — Загл. с экрана.
3. *Вища Духовна Семінарія Пресвятого Серця Ісуса*. — Режим доступу: <https://kzd.org.ua/vds-presvyatogo-sercya-iusa>. — Назва з екрана.
4. *Шостак І. В. Луцько-Житомирська римо-католицька дієцезія наприкінці XVIII — у першій половині XIX століття* : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Шостак Інна Віталіївна ; Львівський національний університет імені Івана Франка. — Львів, 2004. — 26 с.
5. *Буравський О. Римо-католицькі семінарії на Волині в першій половині XIX ст.* / О. Буравський. — Режим доступу: eprints.zu.edu.ua. — Назва з екрана.
6. *Chwalewik E. Zbiory polskie: archiwa, biblioteki, gabinety, galerje, muzea i inne zbiory pamiatkei przeszlosci w odczytaniu i na obczyznie w porzadku alfabetycznym wedlug miejscowosci ulozone* / Edward Chwalewik. — Kraków : KAW Krajowa Agencja Wydawnicza, 1991. — Т. 2. — N-Z. — 559 s.
7. *Chwalewik E. Z moich wspomniei o zbieractwie* / Oprac. Hanna Łaskarzewska i Martyna Figiel. — Warszawa : Wyd. Biblioteka Narodowa, 2006. — 99 s.
8. *Мишук С. М. Рукописні та книжкові зібрання Волині у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: історія, склад, наукове дослідження* / С. Мишук. — Київ, 2007. — 242 с.
9. *Ціборовська-Римарович І. Бібліотека Луцького монастиря Ордену тринітаріїв: історична доля та шляхи надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. — Режим доступу: istvolyn.info. — Назва з екрана.
10. *Ціборовська-Римарович І. О. Бібліотеки римо-католицьких монастирів Волині XVI—XVIII ст.: історична доля, роль у монастирській діяльності, сучасний стан фондів (за фондами Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського)*. — С. 9—14. — Режим доступу: <http://libr.rv.ua/data/library/img/142.pdf>. — Назва з екрана.
11. *Ціборовська-Римарович І. Бібліотека Берестецького монастиря Ордену тринітаріїв: історична доля та стан дослідженості фонду*. — Режим доступу: <http://www.medievist.org.ua/>. — Назва з екрана.
12. *Ціборовська-Римарович І. О. Агіографічна література у книгозбірнях католицьких монастирів Луцької / Луцько-Житомирської дієцезії XVII—XIX ст.: репертуар видань та їх роль у формуванні духовності чернечих осередків / І. О. Ціборовська-Римарович // Рукописна та книжкова спадщина України. — Київ, 2015. — Вип. 19. — С. 108—117.*

13. *Луцько-Житомирська католицька семінарія*. м. Житомир Волинська губернія // Державний архів Житомирської області. Анотований реєстр описів. Фонди дорадянського періоду. — Ф. 496. — Житомир : Волинь, 2009. — С. 105. — Режим доступу: www.archive.zt.ua. — Назва з екрана.
14. *Ціборовська-Римарович І.* Стародруки з бібліотек осередків Товариства Ісуса, що діяли на теренах Луцької дієцезії у XVI—XVIII ст., у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: особливості історичної долі, шляхи надходження, історико-культурне значення / І. Ціборовська-Римарович // Рукописна та книжкова спадщина України. — Київ, 2014. — Вип. 18. — С. 183—209.
15. *Климчук А.* Волинський краєзнавчий музей у Житомирі (1900—1932) / А. Климчук. — Режим доступу: <http://www.novasich.org.ua>. — Назва з екрана.
16. *Pierrot.* Dictionnaire de theologie morale / Pierrot. — Paris : J.-P. Migne, 1862. — Tome I. — 1380 p.
17. *Loret Maciej.* Kościół katolicki a Katarzyna II: 1772—1784 / Maciej Loret wydaw. S. Askenazy. — Krakow, Warszawa : Dr. W. Anczyca i Sp., 1910. — (Monografie w zakresie dziejów nowożytnych). — T. 12. — XI, 321 s.
18. *Chodani Jan Kanty.* Kazania X. Jana Kantego Chodaniego: doktora s teologii, kanonika katedry wilen, profesora zwyczajnego, teologii moralnej i pasterskiej w Cesarskim Wilenskim uniwersytecie. / Jan Kanty Chodani. — Wilno : Nakładem i Drukiem Drukarni Dyecezalnej, 1832. — T. 2. — 315 s.
19. *Popliński A.* Grammatyka łacińska / A. Popliński. — W Poznaniu i Bydgoszczy : Nakładem E. S. Mittlera, 1835. — 602; [3] s.
20. *Szlegel Fryderyk.* Filozofia życia / Fryderyk Szlegel. — Wilno : W Drukarni dyecezalnej u xx. missyonarzy na Górze Zbawiciela, 1840. — T. 2. — 282; [2] s.
21. *Rippel Grzegorz.* Piękności Kościoła katolickiego przedstawione w zewnętrznych uroczystościach, obrzędach i zwyczajach / Grzegorz Rippel, Henryk Himjoben. — Warszawa : Skład główny w księgarni Maurycego Orgelbranda, 1889. — T. 1. — 252 s.
22. *Bielikowicz A.* Słownik polsko-łaciński / A. Bielikowicz. — W Krakowie : W Drukarni C. K. Uniwersytetu Jagiellońskiego pod t. zarządem Ferdynanda Schmiedehausena, 1866. — T. 1. — 930 s.
23. *Biblia łacińsko-polska, czyli Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu.* — Wilno : Nakładem i Drukiem Józefa Zawadzkiego, 1862. — T. 2. — 1065; [1] s.
24. *Pianciani G. B.* Cosmogonia naturale comparata col Genesi / G. B. Pianciani. — Roma : Coi Tipi Della civiltà cattolica, 1862. — 566 p.
25. *Jackowski Henryk X.* Rozważ to dobrze! czyli myśli zbawienne dla dobrych i złych / Henryk Jackowski. — W Krakowie : Czcionkami drukarni Wł. L. Anczyca i Spółki, pod zarządkiem Jana Gadowskiego, 1891. — 188 s.
26. *Biblia sacra vulgatae editionis, Sixts V.* — Viennae Avstriae : Typis et Svmtibus Joan. Thom. Trattner Caes. Reg. mas Avlae Typographi et Bibliop, MDCCLV (1755). — 657 p.
27. *Biblia.* — [s. l.] ; [s. n.]. — 1768. — 1023, 255, 332 s.
28. *Bulsano Alberto.* Institutiones theologiae dogmaticae generalis seu fundamentalis / Alberto Bulsano. — Oeniponti : Typis et sumtibus Wagnerianis, 1852. — XXIV, 732, 4 p.
29. *Glaire J. B.* Abrégé d'introduction aux livres de l'Ancien et du Nouveau Testament / J. B. Glaire. — Paris : A. Jouby, Libraire-Éditeur, 1861. — 579 p.
30. *Biblia łacińsko-polska, czyli Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu.* — Warszawa : Gebethner i Wolff, 1886. — T. III. — 686 s.
31. *Schmidt S.* Collegium biblicum prius / S. Schmidt. — Argentorati : Typis Sumptibus Joh. Wilhelmi Tidemanni, MDCLXX (1670). — [8], 423 [5] p.
32. *Spangar Andreas.* Concordantiae Novae Universales Tripartitae Sive Nomina, & Vocabula communi Mortalium usu recepta, Résque iisdem significatae á Praestantissimis quibusque Orbis Literati Scriptoribus, & Authoribus, Tum Sacris, tum Profanis, Integris editis Voluminibus enucleatae, Eruditis / Andreas Spangar, Fridrich Gall. — Tyrnaviae : Typis Academicis Societatis Jesu per Fridericum Gale, 1721. — 43 p.
33. *Kwiatkowski P.* Historia Veteris Et Novi Testamenti / P. Kwiatkowski. — Augustae Vindelicorum : Sumptibus Christophori Bartl, MDCCXL (1740). — [10], 706, [16] p.
34. *Rexenfelder Michaelae.* Florus Biblicus, Narrationes Historia Sacra Veteris Testamenti selectae, Doctrina Morali illustratae / Michaelae Rexenfelder. — Tyrnaviae : Ex Typographia Academica Societatis Jesu, 1741. — [12], 648, [12] p.
35. *Sanderi Antoni.* Vindiciarum sive dissertationum Biblicarum libri tres / Antoni Sanderi. — [s. l.] : Ex Officina Joannis Mommarti, M.DC.I (1601). — 15, 658 p.
36. *Kossowicz Cajetanus.* Canticum canticorum Ex Hebraeo Convertit et Explicavit / Cajetanus Kossowicz. — Petropoli : Excusum in Syngrapharum Imperii Publicarum Conficiendarum Expeditionis Typographeo, 1879. — 58 p.

Рассмотрена историография исследования библиотеки Луцко-Житомирской семинарии. Представлены сведения о провененциях, которые дают источниковедческую информацию для атрибуции коллекции "Библиотека Луцко-Житомирской семинарии".

The article deals with the historiography of the research of the library of the Lutsk-Zhytomir seminary. Presented bibliography information about provenenzii which give source information for the attribution of the collection "Library Lutsk-Zhytomir seminary".

Надійшла до редакції 16 січня 2019 року

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 21783-11683ПР від 31.12.2015.

Формат 60x84¹/₈. Ум. друк. арк. 6,05. Тираж 237 пр. Зам. 19.

Журнал надруковано на обладнанні Книжкової палати України

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1954 від 24.09.2004.

До уваги читачів: електронний варіант журналу "Вісник Книжкової палати" ISSN 2076-9555 (онлайн-версія) розміщено на сайті Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в розділі "Наукова періодика України":

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKP/index.html